K. C. E. Society's
Moolji Jaitha College
An 'Autonomous College' Affiliated to
K.B.C. North Maharashtra University, Jalgaon.
NAAC Reaccredited Grade - A (CGPA : 3.15 - 3rd Cycle)
UGC honoured "College of Excellence" (2014-2019)
DST(FIST) Assisted College

KNOWLEDGE IS POWER
ESTD. 1945

के. सी. ई. सोसायटीचे
मूळजी जेठा महाविद्यालय
क.ब.चौ. उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव संलग्नित
'स्वायत्त महाविद्यालय'
नॅकद्वारा पुनर्मानांकित श्रेणी –'ए'(सी.जी.पी.ए. : ३.१५ – तिसरी फेरी)
विद्यापीठ अनुदान आयोगाद्वारा घोषित 'कॉलेज ऑफ एक्सलन्स' (२०१४-२०१९)
डी.एस.टी. (फीस्ट) अंतर्गत अर्थसहाय्य प्राप्त

Date :- 01/08/2023

NOTIFICATION

Sub :- CBCS Syllabi of M. A. in Marathi (Sem. I & II)

Ref. :- Decision of the Academic Council at its meeting held on 26/07/2023.

The Syllabi of M. A. in Marathi (First and Second Semesters) as per **NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020** and approved by the Academic Council as referred above are hereby notified for implementation with effect from the academic year 2023-24.

Copy of the Syllabi Shall be downloaded from the College Website (www.kcesmjcollege.in)

Sd/-
Chairman,
Board of Studies

To :

1) The Head of the Dept., M. J. College, Jalgaon.
2) The office of the COE, M. J. College, Jalgaon.
3) The office of the Registrar, M. J. College, Jalgaon.

Khandesh College Education Society's

Moolji Jaitha College, Jalgaon

An "Autonomous College"

Affiliated to

Kavayitri Bahinabai Chaudhari

North Maharashtra University, Jalgaon-425001

STRUCTURE AND SYLLABUS

M.A Honors/ Honors with Research (M.A. Marathi)

Under Choice Based Credit System (CBCS)

as per NEP-2020 Guidelines

(w.e.f. Academic Year: 2023-24)

प्रस्तावना

कौशल्याधिष्ठीत मानव संसाधन ही उच्च शिक्षणाची पूर्वअट आहे आणि ती सैद्धांतिक संकल्पनांचे सखोल ज्ञान आणि अनुभवात्मक प्रात्याक्षिक पद्धतींद्वारे प्राप्त केली पाहिजे. UGC, NEP-2020 आणि महाराष्ट्र सरकारच्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त) ने विभाग-विशिष्ट संरचना स्वीकारली आहे. महाविद्यालयाच्या मराठी अभ्यास मंडळाने मराठी पदव्युत्तर प्रथम वर्षाचा अभ्यासक्रम तयार केला आहे. या अभ्यासक्रमातून मराठी भाषा आणि साहित्य याविषयीची माहिती तसेच मराठीची लेखन व संभाषण ही भाषिक कौशल्ये विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित होतील असा प्रयत्न केलेला आहे. मराठी विषयातील मूलभूत बाबींची माहिती व्हावी आणि मातृभाषाव्यवहार अधिक सुखकर व्हावा हा या अभ्यासक्रमाच्या रचनेमागील हेतू आहे. याशिवाय, प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना मराठीची भाषिक कौशल्ये शिकविली जातील ज्यामुळे विद्यार्थ्यांची रोजगारक्षमता वाढेल.

दोन वर्षांच्या एकूण अभ्यासक्रमात मराठी साहित्य, आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म विचार, भाषाविज्ञान, समीक्षा, तौलनिक साहित्याभ्यास, बोलीअभ्यास, खान्देशी साहित्य, लोकप्रिय साहित्य, लोकसाहित्य व खान्देशी लोकसाहित्य, लोकरंगभूमी, संस्कृती अभ्यास, विशेष लेखकाचा अभ्यास साहित्याचे माध्यमांतर, संपादन कौशल्ये हे विषय असणार आहेत. याशिवाय, अभ्यासक्रमाची रचना मराठी भाषा आणि साहित्य संशोधन, भाषांतरमीमांसा यांसारख्या अभ्यासपत्रिका विविध क्षेत्रातील वर्तमान आणि भविष्यातील गरजा पूर्ण करण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या आहेत. ज्यातून विद्यार्थ्यांची विविध कौशल्ये विकसित करण्यावर भर देण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमात प्रात्यक्षिकाचा देखील समावेश आहे. प्रत्येक पेपरचा तपशीलवार अभ्यासक्रम सुचवलेल्या अधिक वाचनासाठीच्या संदर्भांच्या यादीसह जोडला आहे.

Program Specific Outcome PSO (M.A. Marathi):

After completion of this course, students are expected to learn/understand the:

PSO No.	PSO
1	1. Information about the history of Moder Marathi Literature.
2	2. Develop Attitude Socio Linguistics & Dialects of Students.
3	3. Information about Translation studies.
4	4. Develop Critic & Research Attitude of Students.
5	5. Develop Attitude of Literary Forms and Marathi Literary flow.
6	6. Develop Editing skills of students.

M. A. Marathi Course Structure

Class	Sem	Course Module	Credit	Hours/ week	TH/ PR	Code	Title
MA Part-I	I	DSC	4	4	TH	MAR-DSC-511	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९२० ते १९६०)
		DSC	4	4	TH	MAR-DSC-512	सामाजिक भाषाविज्ञान
		DSC	4	4	TH	MAR-DSC-513	समीक्षा
		DSC	2	2	TH	MAR-DSC-514	भाषांतरमीमांसा-I
		DSE	4	4	TH	MAR-DSE-515 (A)	A-साहित्यप्रकारांची संकल्पना-I
						MAR-DSE-515 (B)	B-तौलनिक साहित्याभ्यास
		RM	4	4	TH	MAR-RM 516	भाषा आणि साहित्य संशोधन
	II	DSC	4	4	TH	MAR-DSC-521	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९६१ ते २०००)
		DSC	4	4	TH	MAR-DSC-522	बोली अभ्यास
		DSC	4	4	TH	MAR-DSC-523	मराठी समीक्षेची वाटचाल
		DSC	2	2	TH	MAR-DSC-524	भाषांतरमीमांसा-II
		DSE	4	4	TH	MAR-DSE-525-(A)	A- साहित्यप्रकारांची संकल्पना- II
						MAR-DSE-525-(B)	B- महानगरीय मराठी साहित्य
		OJT/INT	4	8	RM	MAR-OJT-526	On Job Training/Internship

DSC : Department-Specific Core course
DSE : Department-Specific elective
GE/OE : Generic/ Open elective
SEC : Skill Enhancement Course
TH : Theory
RM : Research Methodology
OJT : On Job Training
RP : Research Project

सत्र- पहिले

एम. ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-DSC-511 आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१९२० ते १९६०)
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास: ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :	१) इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय व वेगळेपण सांगणे. २) इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील कादंबरीवाङ्मय व प्रमुख कादंबरीकारांचा परिचय करून देणे. ३) इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील कादंबरीचे स्वरूप व वेगळेपण स्पष्ट करणे. ४) इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील कथा व नाट्यवाङ्मयाचा तसेच प्रमुख लेखकांचा परिचय व वेगळेपण समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय होईल. २) विद्यार्थ्यांना इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील कादंबरीवाङ्मय व प्रमुख कादंबरीकारांचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मयाचा व प्रमुख नाटककारांचा परिचय होईल. ४) विद्यार्थ्यांना इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील कथावाङ्मयाचा व प्रमुख कथाकारांचा परिचय होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय** १. इ.स. १९२० ते १९४० या कालखंडातील रविकिरण मंडळाची कविता २. रविकिरण मंडळाच्या कवितेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ३. इ.स. १९४५ ते १९६० या कालखंडातील मराठी नवकविता ४. मराठी नवकवितेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
II	**इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख कादंबरी वाङ्मय व कादंबरीकारांचा परिचय** १. इ.स. १९२० ते १९४५ या कालखंडातील कलावादी व जीवनवादी कादंबऱ्या २. कलावादी आणि जीवनवादी कादंबऱ्यांचे स्वरूप व वेगळेपण ३. इ.स. १९४५ ते १९६० या कालखंडातील प्रादेशिक व संज्ञाप्रवाही कादंबऱ्या ४. प्रादेशिक व संज्ञाप्रवाही कादंबऱ्यांचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
	इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख नाटककार व नाट्यवाङ्मयाचा परिचय	

III	१. इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील मराठी रंगभूमी २. इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख नाटककार ३. इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील संगीत नाटके ४. संगीत नाटकांचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
IV	**इ.स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील प्रमुख कथावाङ्मय व कथाकारांचा परिचय**	
	१. इ.स. १९२० ते १९४० या कालखंडातील मराठी लघुकथा २. मराठी लघुकथेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ३. इ.स. १९४५ ते १९६० या कालखंडातील मराठी नवकथा ४. मराठी नवकथेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
अभ्यासाचे स्रोत	• कुलकर्णी गो ,(संपा)म .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड*,पुणे ,*१भाग* ६-महाराष्ट्र साहित्य परिषद १९८८ , • जोग रा ,(संपा) श्री .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ५-भाग १,* पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद १९७३ , • जाधव रा(.संपा) व इतर.ग., *मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड - भाग ७-२*पुणे ,, महाराष्ट्र साहित्य परिषद ,२०१० • देशपांडे अ ,.ना .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड१भाग २*-पुणे, व्हीनस प्रकाशन १९७० , • कुलकर्णी अनिरुद्ध (.संपा)*प्रदक्षिणा खंड* ,कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन ,पुणे , *२व १भाग* - .१९९१ • पुंडे दत्तात्रय ,*आजचे नाटककार* ,पुणे.१९९५ ,स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस , • पवार ,.मा .गो .हातकणंगलेकर म ,(संपा) .द .*मराठी साहित्य ,प्रेरणा व स्वरूप :* मुंबई ,पॉप्युलर प्रकाशन , • १९८६. • देशपांडे कुसुमावती ,*मराठी कादंबरी* ,मराठी साहित्य संघ ,मुंबई ,*पहिले शतक :* .१९७५ • जोग ,.श्री .रा .*आधुनिक मराठी कविता १९४५ ते १९६५,* मुंबई मौज गृह , .१९६७ ,प्रकाशन	

- १० ,इंदुमती शेवडे.*मराठी कथा उद्गम आणि विकास :,* मुंबईसौमय्या ,
  .१९८८ ,पब्लिकेशन
- मुलाटे वासुदेव ,*मराठी ग्रामीण कथा* स्वरूप ,औरंगाबाद ,*स्वरूप व विकास :*
  २०१६ ,प्रकाशन
- कुलकर्णी मदन ,*मराठी प्रादेशिक कादंबरी* ,नागपूर मंगेश प्रकाशन १९८४ ,
- बांदिवडेकर चंद्रकांत ,*मराठी कादंबरीचा इतिहास* ,पुणे ,मेहता पब्लिशिंग हाउस ,
  १९८९
- पंडित भ ,.श्री .*आधुनिक मराठी कविता ,* पुणे ,व्हीनस प्रकाशन .१९७८ ,
- हस्तक उषा ,*कादंबरी आणि मराठी कादंबरी* ,साहित्यसेवा प्रकाशन ,औरंगाबाद ,
  .१९९३
- कुलकर्णी गो ,.म.*आधुनिक मराठी कविता ,काही रूपे .*मुंबई ,प्रकाशन मेहता ,
  .१९९१
- राजाध्यक्ष विजया ,*कवितेकडून कवितेकडे* ,नागपूरविजय प्रकाशन .२०१२ ,
- भावे पुष्पा ,*रंग नाटकाचे* ,पुणे .२०१२ ,राजहंस प्रकाशन ,
- रसाळ सुधीर ,*कविता आणि प्रतिमा* ,मुंबई.१९८२ ,मौज प्रकाशन ,
- फडके ना ,.सी.*प्रतिभासाधन* ,पुणे.१९६५ ,देशमुख आणि कंपनी ,
- बांदिवडेकर चंद्रकांत ,*मराठी कादंबरी ,तंत्र आणि विकास .*पुणे ,व्हीनस प्रकाशन ,
  .१९८५
- काळे के व इतर .ना .*मराठी रंगभूमी ,घटना आणि परंपरा ,नाटक .*मुंबई ,
  .१९७१ ,संघ मुंबई.सा.म
- बनहट्टी श्री ,.ना .*मराठी रंगभूमीचा इतिहास* ,पुणे .१९५७ ,व्हीनस प्रकाशन ,
- शनवारे ना ,.कृ .*राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी* ,पुणेपॉप्युलर ,
  .१९७७ ,प्रकाशन
- कोत्तापल्ले नागनाथ ,*आधुनिक मराठी कविता ,एक दृष्टिकोन .*परभणीप्रतिभास ,
  .१९९९ ,प्रकाशन

एम.ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-DSC-512 सामाजिक भाषाविज्ञान
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) सामाजिक भाषाविज्ञानातील मूलभूत संकल्पना समजावून देणे. २) भाषा समाज संस्कृती यातील अनुबंध स्पष्ट करणे. ३) भाषा आणि सामाजिक व्यवस्था, सांस्कृतिक व्यवस्था यातील परस्परसंबंध समजावून देणे. ४) पिजिन व क्रियॉल भाषांचे स्वरूप स्पष्ट करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना सामाजिक भाषाविज्ञानाची संकल्पना व सिद्धांत समजून घेता येतील. २) विद्यार्थ्यांना सामाजिक भाषाविज्ञानाची विविध परीक्षेत्रे व भाषेचे उपयोजन यांचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना भाषा आणि सामाजिक व सांस्कृतिक व्यवस्था यातील सहसंबंध समजून घेता येतील . ४) विद्यार्थ्यांना भाषा संपर्काची प्रक्रिया तसेच भाषा निर्मितीची कारणे -पिजिन , क्रिऑल या भाषांचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजतील.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**सामाजिक भाषाविज्ञान संकल्पना व स्वरूप**	१५
	१ सामाजिक भाषाविज्ञान : व्याख्या व स्वरूप २ सामाजिक भाषाविज्ञानाची व्याप्ती ३ भाषा-समाज-संस्कृती यांचा परस्परसंबंध ४ भाषिक सापेक्षतावाद आणि न्यूनसिद्धांत	
II	**सामाजिक भाषाविज्ञान: परिक्षेत्रे**	१५
	१ भाषिक भांडार आणि लघुक्षेत्र २ भाषामिश्रण आणि भाषाबदल ३ भाषिक निषिद्धता ४ भाषाप्रदूषण आणि भाषाशुद्धी	
III	**भाषा: सामाजिक आणि सांस्कृतिक व्यवस्था**	१५
	१ जातीव्यवस्था आणि भाषा २ लिंगव्यवस्था आणि भाषा (स्त्री-पुरुष) ३ आर्थिक वर्गव्यवस्था आणि भाषा (व्यवसायनिष्ठ भाषा) ४ जागतिकीकरणाने निर्माण केलेली भाषिक आव्हाने	
	भाषासंपर्क प्रक्रिया	

IV	१ भाषासंपर्काची प्रक्रिया व स्वरूप २ द्वैभाषिकता आणि बहुभाषिकता ३ पिजिन भाषा : निर्मितीची कारणे, स्वरूप व वैशिष्ट्ये ४ क्रिऑल भाषा : निर्मितीची कारणे, स्वरूप व वैशिष्ट्ये	**१५**
अभ्यासाचे स्त्रोत	• कालेलकर ना ,गो . *भाषा* मौज ,मुंबई , *इतिहास आणि भूगोल .*प्रकाशन गृह , .१९६४ • मालशे मिलिंद ,*आधुनिक भाषाविज्ञान* ,मुंबई ,*सिद्धांत आणि उपयोजन :* .१९९८ ,लोकवाङ्मय गृह • वरखेडे रमेश नारायण ,*समाजभाषाविज्ञान* ,श्रीरामपूर ,*प्रमुख संकल्पना :* .२००३ ,शब्दालय प्रकाशन • धोंगडे रमेश ,*सामाजिक भाषाविज्ञान* ,पुणे२०० ,दिलीपराज प्रकाशन ,६ . • पगारे म ,.सू.पाटील आशुतोष ,(संपा) *बोलीभाषा* ,*संशोधनाच्या नव्या दिशा :* प्रशांत ,जळगाव पब्लिकेशन्स.२०१२ , • पाटणकर जयश्री ,*सामाजिक भाषाविज्ञान ,कक्षा आणि अभ्यास :*नाशिक , .२००५ ,संदर्भ प्रकाशन • पाटणकर जयश्री ,(संपा)*सामाजिक भाषाविज्ञान*स्नेहवर्धन प्रक ,पुणे ,ाशन , .२००८ • जाखडे अरुण आणि देवी गणेश ,(संपा)*भारतीय भाषांचे लोकसर्वेक्षण* ,पुणे , .२०१३ ,पद्मगंधा प्रकाशन • मोरे नंदकुमार ,*समाजभाषाविज्ञान आणि मराठी कादंबरी,* पुणेपद्मगंधा , .२०१२ ,प्रकाशन • पुंडे द ,.दि . *भयंकर सुंदर मराठी भाषा* ,मुंबई.२००४ ,मजेस्टिक प्रकाशन , • कांबळे स्नेहलता ,*सामाजिक भाषाविज्ञान आणि बोली* ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे , .२००० • जोशी प्रभाकर ,*समाजभाषाविज्ञान* ,जळगाव ,प्रशांत पब्लिकेशन्स .२०१९ ,	

एम.ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-DSC-513 समीक्षा
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) समीक्षेची संकल्पना व स्वरूप समजावून देणे. २) विद्यार्थ्यांमध्ये समीक्षाविषयक जाणीव निर्माण करणे. ३) विद्यार्थ्यांना समीक्षेचे विविध दृष्टीकोन समजावून सांगणे. ४) विद्यार्थ्यांमध्ये वाङ्मयीन मूल्यमापनाची दृष्टी विकसित करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना समीक्षेची संकल्पना व स्वरूप समजून घेता येईल. साहित्यविचार आणि समीक्षा यातील अनुबंध समजून घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना समीक्षेची प्रक्रिया समजून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना साहित्य आणि समीक्षा यातील अनुबंध त्याने पाळावयाची पथ्ये यांची माहिती होईल. ४) विद्यार्थ्यांना समीक्षेचे विविध दृष्टीकोन कळतील. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची समीक्षात्मक दृष्टी विकसित होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**समीक्षा: संकल्पना व स्वरूप** १ समीक्षा : संकल्पना, व्याख्या व स्वरूप २ समीक्षेची प्रयोजने व कार्य ३ साहित्यविचार आणि समीक्षा यातील अनुबंध ४ साहित्यव्यवहारातील समीक्षेचे स्थान व कार्य	१५
II	**समीक्षा प्रक्रिया** १ समीक्षा: शास्त्र की कला २ समीक्षा प्रक्रिया: आकलन ३ समीक्षा प्रक्रिया: आस्वाद ४ समीक्षा प्रक्रिया: मूल्यमापन	१५
III	**साहित्य आणि समीक्षा यांचा परस्परसंबंध** १ साहित्यकृती-लेखक-वाचक-समीक्षक यांच्यातील परस्परसंबंध २ वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध ३ समीक्षकाचे गुण ४ समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये	१५
IV	**समीक्षेचे विविध दृष्टीकोन** १ आस्वादक समीक्षा २ मानसशास्त्रीय समीक्षा ३ समाजशास्त्रीय समीक्षा ४ आदिबंधात्मक समीक्षा	१५

अभ्यासाचे स्त्रोत	• रेने वेलेक, वॉरिन ऑस्टीन, अनु- मालशे स. ग., *साहित्य सिद्धांत* ,मुंबई , महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणिसंस्कृती मंडळ१९८२ , • पाटील गंगाधर, *समीक्षेची नवी रूपे* ,मुंबई .१९८१ ,मजेस्टिक प्रकाशन , • नेमाडे भालचंद्र, *टीकास्वयंवर* ,कोल्हापूर ,द्वितीयावृत्ती ,साकेत प्रकाशन , .२००१ • कुलकर्णी वा. ल., *साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा* ,पॉप्युलर प्रकाशन ,मुंबई , .१९९५ ,द्वितीयावृत्ती • क्षीरसागर श्री. के., *टीकाविवेक* ,मुंबई.१९६५ ,पॉप्युलर प्रकाशन , • बेडेकर दि. के., *साहित्य निर्मिती व समीक्षा* ,मुंबई.२००० ,लोकवाङ्मयगृह , • शेळके भास्कर व साळवे शशिकांत, *समीक्षा संकल्पना आणि स्वरूप ,* श्रीरामपूर .२०१३,शब्दालय प्रकाशन , • कुलकर्णी गो. म. (संपा), *नवसमीक्षा काही विचार प्रवाह* ,पुणेमेहता , .१९९८ ,पब्लिशिंग हाऊस • जाधव रा. ग., *मराठी साहित्य स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ* ,पुणे ,प्रतिमा प्रकाशन , .१९९९ • मुजुमदार श्यामला,*समीक्षेची क्षितीजे* ,नागपूर.२००८ ,विजय प्रकाशन , • खोले विलास (संपा), *विसाव्या शतकातील मराठी समीक्षा* पद्मगंधा ,पुणे , प्रकाशन.२००४ , • कुलकर्णी गो ,.म.*नवसमीक्षा ,काही विचारप्रवाह* .पुणे ,मेहता प्रकाशन , .१९८२ • ठाकूर रवींद्र व मोरे नंदकुमार ,*समीक्षापद्धती ,सिद्धांत आणि उपयोजन* .पुणे , .२०११ ,पद्मगंधा प्रकाशन	

एम.ए. प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

MAR-DSC-514 भाषांतरमीमांसा-I

(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३० **श्रेयांक : २**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) भाषांतराची संकल्पना आणि स्वरूप समजावून देणे. २) भाषांतराच्या वाटचालीचा परिचय करून देणे. ३) भाषांतर मीमांसेच्या प्रमुख घटकांची व प्रकारांची ओळख करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना भाषांतराची संकल्पना व स्वरूप व मराठीतील भाषांतराचा इतिहास याचा परिचय होईल. २) विद्यार्थ्यांना भाषांतर मीमांसेच्या घटकांची व प्रकारांची ओळख होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**भाषांतरमीमांसा : संकल्पना व स्वरूप** १. भाषांतर २. भाषांतर संकल्पनेचा इतिहास ३. भाषांतर : हेतू ४. मराठीतील भाषांतराचा विकास	१५
II	**भाषांतरमीमांसेतील प्रमुख घटक व प्रकार** १. प्रभाव, प्रभव, अनुकरण, प्रेरणा २. भाषांतर्गत चिन्हांतरण व आंतरभाषीय चिन्हांतरण ३. भाषांतराचे महत्त्व ४. साहित्यप्रकारांतील भाषांतरांचे विशेष	१५
अभ्यासाचे स्त्रोत	• बापट वसंत ,*तौलनिक साहित्याभ्यास* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह ,द्वितीयावृत्ती २०१४. • मिरजकर निशिकांत ,*तौलनिक साहित्य* ,पुणे.२०१६ ,प्रतिमा प्रकाशन , • काळे कल्याण, सोमण अंजली (संपा.), *भाषांतरमीमांसा*, पुणे ,प्रतिमा प्रकाशन, १९९८. • कऱ्हाडे सदा, *भाषांतर*, मुंबई ,लोकवाङ्मयगृह, १९९२. • फाटक म. वि., ठकार रजनी(.संपा) , *भाषांतर: शास्त्र की कला*, पुणे ,वरदा	

	प्रकाशन, १९८७. • सारंग विलास, *भाषांतर आणि भाषा*, मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह, २०१२. • तुपे केशव (संपा.), *अनुवादमीमांसा*, औरंगाबाद ,साक्षात प्रकाशन, २०१२. • वरखेडे रमेश (संपा.), *भाषांतरविद्या: स्वरूप आणि समस्या*, नाशिक,य.च. म. मुक्त विद्यापीठ, १९९७. • मोकाशी मधुकर, *भाषांतर चिकित्सा*, पुणे ,स्नेहवर्धन प्रकाशन.२०००, • चित्रे दिलीप . *कवितेचे भाषांतर*) ,आलोचना ,(जानेवारी १९८९ . • चित्रे दिलीप . *कवितेचे भाषांतर*) ,नवभारत ,(एप्रिल १९८३. • सारंग विलास .*भाषांतर काही प्रश्न* १९७४ .सप्टेंबर (सत्यकथा) • बांगर अनिल, *अनुवाद: संकल्पना, स्वरूप आणि व्याप्ती,* लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१७. • तिवारी भोलानाथ , *अनुवाद प्रक्रिया,* लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१७.	

एम.ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-DSE-515 A साहित्यप्रकारांची संकल्पना-I
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय करून देणे. २) साहित्यप्रकारांची स्वरूप वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे. ३) कविता व कथा या साहित्यप्रकारांची रचना, आशय विषय व आविष्कारतंत्र यांची माहिती देणे. ४) कांदबरी व नाटक या साहित्यप्रकारांची रचना, आशय विषय व आविष्कारतंत्र यांची माहिती देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना कविता हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना कथा हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना कादंबरी हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. ४) विद्यार्थ्यांना नाटक हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**कविता : संकल्पना व स्वरूप** १ कविता : व्याख्या व स्वरूप २ कवितेचे घटक ३ कवितेचे प्रकार ४ कवितेचा आकृतीबंध, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
II	**कथा : संकल्पना व स्वरूप** १ कथा : व्याख्या व स्वरूप २ कथेचे घटक ३ कथेचे प्रकार ४ कथेचा आकृतीबंध, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
III	**कादंबरी : संकल्पना व स्वरूप** १ कादंबरी : रचनाबंध व स्वरूप २ कादंबरीचे घटक ३ कादंबरीचे प्रकार ४ कादंबरीचा आकृतीबंध, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
IV	**नाटक : संकल्पना व स्वरूप** १ नाटक : संकल्पना व स्वरूप २ नाटकाचे घटक ३ नाटकाचे प्रकार ४ नाटकाचा आकृतीबंध, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५

अभ्यासाचे स्रोत	• भागवत श्री ,(.संपा) व रसाळ सुधीर .पु.*साहित्यप्रकारांची संकल्पना : अध्ययन आणि प्रकार* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन, १९८७. • गाडगीळ गंगाधर, *साहित्याचे मानदंड* ,मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन, १९६२. • पाटील गंगाधर, *समीक्षेची नवी रूपे*, मुंबई, मॅजेस्टिक प्रकाशन, १९८१. • जोशी सुधा, *कथा: संकल्पना आणि समीक्षा*, मुंबई ,मौज प्रकाशन, २०००. • गणोरकर प्रभा व इतर) संपा(., *संज्ञा संकल्पना कोश,* मुंबईभटकळ .रा.ग , .२०१३पुनर्मुद्रण ,फाउंडेशन • राजाध्यक्ष विजया व इतर) संपा.(, *समीक्षा संज्ञा कोश ,* मुंबई ,महाराष्ट्र साहित्य व संस्कृती मंडळ, २००२. • मालशे स.गं., *साहित्याभ्यासाची शैलीलक्ष्यी पद्धत*, मुंबई ,मुंबई मराठी संशोधन मंडळ, १९८१. • गाडगीळ गंगाधर ,*खडक आणि पाणी*, मुंबई ,पॉप्युलर प्रकाशन, १९६०. • कुरंदकर नरहर, *धार आणि काठ*, पुणे ,देशमुख आणि कंपनी, १९८०. • हस्तक उषा, *कादंबरी आणि मराठी कादंबरी*, औरंगाबाद, साहित्यसेवा प्रकाशन, १९९३. • देशपांडे कुसुमावती ,*मराठी कादंबरी : पहिले शतक*, मुंबई ,मराठी साहित्य संघ प्रकाशन, १९७५. • थोरात हरिश्चंद्र ,*कादंबरीविषयी*, पुणे ,पद्मगंधा प्रकाशन, २०१५. • पाटणकर वसंत ,*कविता: संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा*, मुंबई ,मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव प्रकाशन, १९९५. • काळे अक्षयकुमार *, अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन*, नागपूरबनहट्टी , प्रकाशन, १९९९.	

एम.ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-DSE-515 B तौलनिक साहित्याभ्यास
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप व संकल्पना समजावून देणे. २) विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यासाची पार्श्वभूमी समजावून सांगणे. ३) विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या क्षेत्रांचा परिचय करून देणे. ४) विद्यार्थ्यांना तुलनापद्धतींचे स्वरूप व विश्व साहित्य, राष्ट्रीय साहित्य, भारतीय साहित्य संकल्पना समजावून सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना तौलनिक संकल्पना- स्वरूप व पार्श्वभूमी जाणून घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना तुलनात्मक अभ्यासपद्धतींचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यासाची शोध क्षेत्रे समजून घेता येतील. ४) विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यासातील संप्रदायांचा परिचय होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**तौलनिक साहित्याभ्यास: संकल्पना व स्वरूप** १ तौलनिक साहित्याभ्यास: संकल्पना व स्वरूप २ तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या उदयाची युरोपातील व भारतातील पार्श्वभूमी ३ तेनची त्रिसूत्री, मित्शेलचे तीन सिद्धांत ४ तुलना आणि साहित्यव्यवहार	१५
II	**तुलनात्मक अभ्यास पद्धती** १ केंद्रवर्ती व केंद्रोत्सारी तुलनापद्धती २ एककालिक व भिन्नकालीन तुलनापद्धती (ऐतिहासिक) ३ दोन देशीभाषांतील साहित्यकृतींची तुलना ४ दोन परकीयभाषांतील साहित्यकृतींची तुलना	१५
III	**तौलनिक साहित्याभ्यासाची दिशा / शोध क्षेत्रे** १ द्वैभाषिक साहित्यकृतींचा अभ्यास २ आशयसूत्रांचा अभ्यास ३ वाङ्मय प्रकारांचा अभ्यास ४ वाङ्मय प्रवाह व चळवळी यांचा अभ्यास	१५
IV	**तौलनिक साहित्य व संप्रदाय** १ विश्व साहित्य २ राष्ट्रीय साहित्य ३ भारतीय साहित्य ४ तौलनिक साहित्यातील विविध संप्रदाय	१५

अभ्यासाचे स्रोत	• बापट वसंत *'तौलनिक साहित्याभ्यास'*- मुंबईमौज प्रकाशन ,,१९८१ • पाटील आनंद –*तौलनिक साहित्य नवे सिद्धांत आणि उपयोजन* ,औरंगाबाद , १९९८,साकेत प्रकाशन • जहागिरदार चंद्रशेखर - (.संपा)*तौलनिक साहित्याभ्यास तत्त्वे आणि : १९९२,प्रकाशन पुणे,दिशा* • ४ -निता (पाटील) मेश्राम .*तौलनिक साहित्याभ्यास संकल्पना व विचार* , २०१९,अंशुल पब्लिकेशन ,नागपूर • काळे कल्याण, सोमण अंजली (संपा), *भाषांतरमीमांसा*, पुणे ,प्रतिमा प्रकाशन, १९९७ • कऱ्हाडे सदा, *भाषांतर,* मुंबई ,लोकवाङ्मयगृह, १९९८ • फाटक म. वि., ठकार रजनी, *भाषांतर: शास्त्र की कला*, पुणे ,वरदा प्रकाशन,१९८७ • सारंग विलास, *भाषांतर आणि भाषा*, मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह,२०११ • तिवारी भोलानाथ लातूर अरुणा,अनुवाद प्रक्रिया , प्रकाशन,२०१७ • वरखेडे रमेश (संपा), *भाषांतरविद्या : स्वरूप आणि समस्या*, नाशिक ,य.च. म. मुक्त विद्यापीठ, • देवी गणेश, भारतीय संदर्भात'तौलनिक साहित्याभ्यासकोल्हापूर सौरभ , १९९२,प्रकाशन • मोकाशी मधुकर, *भाषांतर चिकित्सा*, पुणे .स्नेहवर्धन प्रकाशन, २०१२ • मिरजकर निशिकांत ,*तौलनिक साहित्य* , पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, २०००.	

एम.ए. प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र
MAR-RM 516 भाषा व साहित्य संशोधन
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) संशोधनाची संकल्पना आणि स्वरूप समजावून देणे. २) भाषा आणि साहित्य संशोधन प्रक्रिया आणि प्रकार यांचा परिचय करून देणे. ३) साहित्य संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती याचा परिचय करून देणे. ४) विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनात्मक दृष्टी विकसित करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना संशोधनाची संकल्पना आणि स्वरूप ,व्याप्ती समजून घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना भाषा संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती, प्रकार महत्त्व व वेगळेपण समजून घेता येईल . ३) विद्यार्थ्यांना भाषा संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती तसेच वेगळेपण जाणून घेता येईल. ४) विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनात्मक दृष्टीकोन विकसित होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**संशोधन: संकल्पना व स्वरूप**	१५
	१ संशोधन : संकल्पना व स्वरूप २ संशोधन प्रक्रिया ३ संशोधनाचे टप्पे ४ संशोधनाची व्याप्ती	
II	**भाषा संशोधन : संकल्पना व स्वरूप**	१५
	१ भाषा संशोधनाचे स्वरूप २ भाषा संशोधनाची व्याप्ती ३ भाषा संशोधनाचे प्रकार ४ भाषा संशोधनाचे महत्त्व व वेगळेपण	
III	**साहित्य संशोधन : संकल्पना व स्वरूप**	१५
	१ साहित्य संशोधनाचे स्वरूप २ साहित्य संशोधनाची व्याप्ती ३ साहित्य संशोधनाचे प्रकार ४ साहित्य संशोधनाचे महत्त्व व वेगळेपण	
IV	**भाषा व साहित्य संशोधनाची साधने, आराखडा**	१५
	१ भाषा व साहित्य संशोधनाची साधने २ मुलाखत व प्रश्नावली यांचे स्वरूप व महत्त्व ३ भाषा व साहित्य संशोधन आराखड्याचे स्वरूप ४ सूचीलेखन	

अभ्यासाचे स्त्रोत	• भोळे भा. ल., *संशोधनाची क्षितीजे*, औरंगाबाद, साकेत प्रकाशन .२००८ , • संत दु. का., *संशोधन : पद्धती, प्रक्रिया व अंतरंग*, पुणे ,पुणे विद्यार्थी गृह, अकरावी आवृत्ती २०१५. • पाध्ये प्रभाकर, *सौंदर्यानुभव* ,मुंबई.१९९२ ,मौज प्रकाशन गृह , • पाटील व्ही.एन., *संशोधन प्रक्रिया*, जळगाव ,प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१५. • वॉरेन ऑस्टीन, वेलेक रेने, अनुवाद- मालशे स. गं., *साहित्य सिद्धांत,* मुंबई , .१९८२ ,महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ • मालशे स. गं., *शोध निबंधाची लेखन पद्धती*, मुंबई ,लोकवाङ्मय गृह, सुधारीत आवृत्ती २०१२. • मालशे मिलिंद, *साहित्य संशोधन आणि समीक्षा*, समाज प्रबोधन पत्रिका अंक १२६, १९९४ • जोगळेकर गं ,(.संपा) व जोशी वसंत .ना.*भाषा व साहित्य : संशोधन (खंड दुसरा)* ,पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९८५. • शेलार सुधाकर ,*साहित्य संशोधन वाटा आणि वळणे*अक्षर वाङ्मय ,पुणे , .२०१९ ,प्रकाशन • सलालकर राजेंद्र ,*साहित्य संशोधन आणि समीक्षा ,(बुक-इ)* पुणे ,पुस्तकमार्केट , .२०२१	

सत्र- दुसरे

एम. ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-521 आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१९६१ ते २०००)
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय व वेगळेपण सांगणे २) इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील कादंबरीवाङ्मय व कादंबरीकारांचा परिचय करून देणे. ३) इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मयाचा परिचय व वेगळेपण समजावून देणे. ४) इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील कथावाङ्मयाचा परिचय व वेगळेपण समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी व नव्वदोत्तरी कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय होईल. २) विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी व नव्वदोत्तरी कालखंडातील कादंबरीकार व कादंबऱ्यांचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी व नव्वदोत्तरी कालखंडातील नाटककार व नाटके परिचय होईल. ४) विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी व नव्वदोत्तरी कालखंडातील कथाकार व कथावाङ्मयाचा परिचय होईल.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**काव्य - इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील प्रमुख कवी व काव्यप्रकारांचा परिचय**	१५
	१. साठोत्तरी कालखंडातील प्रमुख कवींचा परिचय २. साठोत्तरी कवितेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ३. नव्वदोत्तरी कालखंडातील प्रमुख कवींचा परिचय ४. नव्वदोत्तरी कालखंडातील कवितेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
II	**कादंबरी - इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील प्रमुख कादंबरी वाङ्मय व कादंबरीकारांचा परिचय**	१५
	१. साठोत्तरी कालखंडातील प्रमुख कादंबरीकारांचा परिचय २. साठोत्तरी कादंबरीचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ३. नव्वदोत्तरी कालखंडातील प्रमुख कादंबरीकारांचा परिचय ४. नव्वदोत्तरी कादंबरीचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
III	**नाटक - इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील प्रमुख नाटककार व नाट्यवाङ्मयाचा परिचय**	१५
	१. नव नाटककारांचा परिचय २. नव नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ३. नवदोत्तर कालखंडातील नाटककारांचा परिचय ४. नवदोत्तर कालखंडातील नाटकांचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
IV	**कथा - इ.स. १९६१ ते २००० या कालखंडातील प्रमुख कथावाङ्मय व कथाकारांचा परिचय**	१५

	१. इ.स.१९६१ ते २००० या कालखंडातील मराठी कथाकारांचा परिचय २.इ.स.१९६१ ते २००० या कालखंडातील कथावाङ्मयाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये ३. इ.स.१९६१ ते २००० या कालखंडातील कथावाङ्मयाचे वेगळेपण ४. इ.स.१९६१ते २००० या कालखंडातील मराठी कथावाङ्मयाचे मूल्यमापन	
अभ्यासाचे स्त्रोत	• कुलकर्णी गो ,(संपा)म .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड*;पुणे , *१भाग* ६- महाराष्ट्र साहित्य परिषद .१९८८ , • जोग रा ,(संपा) श्री .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड , १भाग* ५- पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद .१९७३ , • जाधव रा(.संपा) व इतर.ग., *मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-७ भाग-२,* पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद ,२०१० . • देशपांडे अ ,.ना .*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड१भाग २*- पुणे, व्हीनस प्रकाशन .१९७० , • कुलकर्णी अनिरुद्ध (.संपा)*प्रदक्षिणा खंड* ,कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन ,पुणे , *२व १भाग* - .१९९१ • पुंडे दत्तात्रय ,*आजचे नाटककार* ,पुणे.१९९५ ,स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस , • पवार ,.मा .गो .हातकणंगलेकर म ,(संपा) .द .*मराठी साहित्य ,प्रेरणा व स्वरूप :* मुंबई ,पॉप्युलर प्रकाशन ,१९८६. • देशपांडे कुसुमावती ,*मराठी कादंबरी* ,मराठी साहित्य संघ ,मुंबई , *पहिले शतक :* .१९७५ • यादव आनंद ,नंतरची सामाजिक स्थिती आणि साहित्यातील नवे प्रवाह १९६० , पुणे मेहता पब्लिशिंग , हाउस.२००१ , • १० ,सार्वेकर कैलास.*मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास,* पुणेमेहता पब्लिशिंग , .१९९९ ,हाउस • मुलाटे वासुदेव ,*मराठी ग्रामीण कथा* स्वरूप ,औरंगाबाद ,*स्वरूप व विकास :* .२०१६ ,प्रकाशन • कुलकर्णी मदन ,*मराठी प्रादेशिक कादंबरी* ,नागपूर मंगेश प्रकाशन .१९८४ , • बांदिवडेकर चंद्रकांत ,*मराठी कादंबरीचा इतिहास* ,पुणे ,मेहता पब्लिशिंग हाउस ,	

	.१९८९ • पंडित भ ,.श्री .*आधुनिक मराठी कविता ,* पुणे ,व्हीनस प्रकाशन .१९७८ , • हस्तक उषा ,*कादंबरी आणि मराठी कादंबरी* ,साहित्यसेवा प्रकाशन ,औरंगाबाद , .१९९३ • कुलकर्णी गो ,.म.*आधुनिक मराठी कविता ,रूपे काही .*मुंबई ,मेहता प्रकाशन , .१९९१ • राजाध्यक्ष विजया ,*कवितेकडून कवितेकडे ,*नागपूर .२०१२ ,विजय प्रकाशन , • भावे पुष्पा ,*रंग नाटकाचे ,*पुणे .२०१२ ,राजहंस प्रकाशन , • रसाळ सुधीर ,*कविता आणि प्रतिमा ,*मुंबई.१९८२ ,मौज प्रकाशन , • फडके ना ,.सी.*प्रतिभासाधन ,*पुणे.१९६५ ,कंपनी देशमुख आणि , • बांदिवडेकर चंद्रकांत ,*मराठी कादंबरी ,तंत्र आणि विकास .*पुणे ,व्हीनस प्रकाशन , .१९८५ • बनहट्टी श्री ,.ना .*मराठी रंगभूमीचा इतिहास ,*पुणे .१९५७ ,व्हीनस प्रकाशन , • शनवारे ना ,.कृ .*राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी ,*पुणेपॉप्युलर , .१९७७ ,प्रकाशन • कोत्तापल्ले नागनाथ ,*आधुनिक मराठी कविता ,एक दृष्टिकोन .*परभणीप्रतिभास , .१९९९ ,प्रकाशन • काळे के व इतर .ना .*मराठी रंगभूमी ,घटना आणि परंपरा ,नाटक .*मुंबई , .१९७१ ,संघ मुंबई.सा.म	

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-522 बोली अभ्यास
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक :४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना भाषा प्रमाणभाषा व बोलीच्या स्वरूपाचा ,परिचय करून देणे. २) विद्यार्थ्यांना बोलीचे समाजातील स्थान,वैशिष्ट्ये , कार्य , बोली अभ्यासाची गरज समजावून सांगणे. ३) बोलीभाषांची निर्मितीप्रक्रिया व क्षेत्रमर्यादा याची माहिती देणे. ४) खान्देशातील बोलींचे स्वरूप व वेगळेपण समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना प्रमाणभाषा व बोलीचे स्वरूपकार्य, व वैशिष्ट्ये यांचा परिचय होईल. २) विद्यार्थ्यांना बोलीचे स्वरूप, क्षेत्र विशिष्टता, वैशिष्ट्ये बोली अभ्यासाची गरज यांची माहिती होईल. ३) विद्यार्थ्यांना बोलीभाषेची निर्मितीप्रक्रिया व इतर बोलीभाषांचा प्रभाव,क्षेत्रमर्यादा यांची माहिती होईल. ४) विद्यार्थ्यांना खान्देशातील प्रमुख बोलीभाषांचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण याचा अभ्यास करता येईल. विद्यार्थी बोली संशोधन करण्यास प्रवृत्त होतील.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**भाषा आणि बोली** १. प्रमाणभाषा व बोली यांचे स्वरूप २. भाषा व बोली यांचे समाजातील स्थान ३. भाषा व बोली साम्यभेद –सहसंबंध ४. भाषा व बोली –कार्य, वैशिष्ट्ये	१५
II	**बोलीस्वरूप व संकल्पना :** १. बोली स्वरूप : व वैशिष्ट्ये २. बोलीभाषेची क्षेत्र विशिष्टता ३. बोलीभाषेची वैशिष्ट्ये ४. बोलीचे कार्यक्षेत्र व बोली अभ्यासाची गरज	१५
III	**बोलीभाषांची निर्मिती** १. बोलीभाषांची निर्मितीप्रक्रिया २. बोलीभाषांमधील परिवर्तनाची प्रक्रिया ३. बोलीभाषांच्या सीमा व क्षेत्रमर्यादा ४. इतर बोलीभाषांचा प्रभाव	१५
IV	**खान्देशातील बोलीभाषांचे स्वरूप व वेगळेपण** १. अहिराणी बोली २. लेवा गणबोली ३. तावडी बोली ४. आदिवासी बोली	१५

अभ्यासाचे स्त्रोत	• कालेलकर ना ,गो . *भाषा* .१९६४ ,मौज प्रकाशन ,मुंबई , *इतिहास आणि भूगोल :* • पगारे म ,.सु.पाटील आशुतोष ,(संपा) *बोलीभाषा ,संशोधनाच्या नव्या दिशा* .जळगाव , ,प्रशांत पब्लिकेशन्स२०१५ • केळकर अशोक , *वैखरी* ,मजेस्टिक प्रकाशन ,मुंबई , *भाषा आणि भाषाव्यवहार :* .१९८३ • काळे कल्याण व शहा मृणालिनी ,(.संपा) *निवडक भाषा आणि जीवन* ,पुणे , .१९९८ ,मेहता प्रकाशन • देशपांडे सोनालीसमाज आ ,भाषा ,णि संस्कृती ,शब्दालय प्रकाशन ,श्रीरामपूर , .२०१८ • कोळी अशोक कौतिक.२०१८ ,अथर्व पब्लिकेशन्स ,जळगाव ,तावडी बोली , • जाखडे अरुण ,(.संपा) *भारतीय भाषांचे लोकसर्वेक्षण* ,पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे , .२०१३ • केळकर अशोक , *रुजुवात* ,मुंबई ,लोकवाङ्मयगृह, २००८. • वाळंबे मो ,.रा. *सुगम मराठी व्याकरण लेखन*, पुणेसुधारित ,नितीन प्रकाशन , .२०११आवृत्ती • फडके अरुण , *शुद्धलेखन मार्गप्रदीप* .२००७ ,अंकुर प्रकाशन ,ठाणे , • धोंगडे रमेश , *भाषा आणि भाषाविज्ञान* ,पुणे ,दिलीपराज प्रकाशन , .२००६ • देवरे सुधीर , *अहिराणीच्या निमित्ताने , भाषा* .पुणे .२०१४ ,प्रकाशन पद्मगंधा ,	

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-523 मराठी समीक्षेची वाटचाल
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये	१) मराठी समीक्षेच्या वाटचालीचा परिचय करून देणे. २) विद्यार्थ्यांमध्ये समीक्षाविषयक जाणीव निर्माण करणे. ३) मराठी समीक्षेतील स्थित्यंतरे समजावून देणे. ४) मराठीतील महत्त्वाच्या समीक्षकांच्या सिद्धांतांचा परिचय करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना एकोणिसाव्या शतकातील समीक्षाविचार व मराठी समीक्षेची वाटचाल समजून घेता येईल. २. विद्यार्थ्यांना स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील मराठीतील महत्त्वाच्या समीक्षकांच्या समीक्षेचे स्वरूप व सिद्धांत समजून घेता येतील. ३. विद्यार्थ्यांना स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील मराठीतील महत्त्वाच्या समीक्षकांच्या समीक्षेचे स्वरूप व सिद्धांत समजून घेता येतील. ४. विद्यार्थ्यांना मराठीतील महत्त्वाच्या समीक्षा सिद्धांताचा परिचय होईल. .	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**एकोणिसाव्या शतकातील समीक्षाविचार** १ एकोणिसाव्या शतकाची पार्श्वभूमी आणि मुद्रणकला २ नियतकालिकातील समीक्षा-भाषांतर युग ३ ललित लेखनातून व्यक्त झालेला समीक्षाविचार ४ का.बा. मराठे, वि. का. राजवाडे, विष्णुशास्त्री चिपळूणकर यांनी लिहिलेली समीक्षा	१५
II	**स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील समीक्षाविचार** १ श्री. कृ. कोल्हटकर व न.चिं. केळकर २ वा. ब. पटवर्धन व लालजी पेंडसे ३ श्री. व्यं. केतकर व वा. म. जोशी ४ ना.सी. फडके यांचा समीक्षाविचार (कलावाद व जीवनवाद)	१५
III	**स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील समीक्षाविचार** १ बदलते पर्यावरण आणि समीक्षेतील नवे दृष्टीकोन २ बा.सी. मर्ढेकर, दि. के. बेडेकर, रा.भा. पाटणकर (कलेची द्विधृवात्मकता) ३ सुधीर रसाळ व शरच्चंद्र मुक्तिबोध (मानुषतेचा सिद्धांत) ४ भालचंद्र नेमाडे व म.सु. पाटील, रा.ग. जाधव यांचा समीक्षाविचार	१५

IV	**स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील समीक्षाविचार** १ श्री. के. क्षीरसागर व गंगाधर पाटील यांचा समीक्षाविचार २ गो.म. कुलकर्णी व द. भि. कुलकर्णी यांचा समीक्षाविचार ३ हरिश्चंद्र थोरात व वसंत पाटणकर यांचा समीक्षाविचार ४ श्रीधर तिळवे व विश्राम गुप्ते यांचा समीक्षाविचार	१५
अभ्यासाचे स्त्रोत	• रेने वेलेक, वॉरिन ऑस्टीन, अनु- मालशे स. ग., *साहित्य सिद्धांत* ,मुंबई , महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ१९८२ , • पाटील गंगाधर, *समीक्षेची नवी रूपे* ,मुंबई, मॅजेस्टिक प्रकाशन, १९८१. • नेमाडे भालचंद्र, *टीकास्वयंवर* ,कोल्हापूर ,द्वितीयावृत्ती ,साकेत प्रकाशन , .२००१ • कुलकर्णी वा. ल., *साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा* ,पॉप्युलर प्रकाशन ,मुंबई , .१९९५ ,द्वितीयावृत्ती • क्षीरसागर श्री. के., *टीकाविवेक* ,मुंबई.१९६५ ,पॉप्युलर प्रकाशन , • बेडेकर दि. के., *साहित्य निर्मिती व समीक्षा* ,मुंबई.२००० ,लोकवाङ्मयगृह , • शेळके भास्कर व साळवे शशिकांत, *समीक्षा संकल्पना आणि स्वरूप ,* श्रीरामपूर, शब्दालय प्रकाशन .२०१३, • कुलकर्णी गो. म. (संपा), *नवसमीक्षा काही विचार प्रवाह* ,पुणेमेहता , .१९९८ ,पब्लिशिंग हाऊस • जाधव रा. ग., *मराठी साहित्य स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ* ,पुणे ,प्रतिमा प्रकाशन , .१९९९ • मुजुमदार श्यामला,*समीक्षेची क्षितीजे* ,नागपूर.२००८ ,विजय प्रकाशन , • खोले विलास (संपा), *विसाव्या शतकातील मराठी समीक्षा*पद्मगंधा ,पुणे , .२००४ ,प्रकाशन • कुलकर्णी गो ,.म.*नवसमीक्षा ,काही विचारप्रवाह* .पुणे ,मेहता प्रकाशन , .१९८२	

	• ठाकूर रवींद्र व मोरे नंदकुमार ,*समीक्षापद्धती ,सिद्धांत आणि उपयोजन .*पुणे , .२०११ ,पद्मगंधा प्रकाशन • जाधव सरदार ,*कोयता ,*औरंगाबाद.१९९४ ,जनशक्ती वाचक चळवळ , • कुलकर्णी गो .म.*मराठी समीक्षेची वाटचाल ,*पुणे.१९९८ ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,	

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-524 भाषांतरमीमांसा-II
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३० **श्रेयांक : २**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) मराठीतील भाषातंरमीमांसेचे स्वरूप समजावून देणे. २) भाषातंरविचाराचे महत्त्व पटवून देणे. ३) मराठीतील भाषांतरविषयक विचारवंतांचे विचार समजून घेणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना भाषांतरविषयक विचारवंतांचे विचार समजून भाषांतर करतांना पाळावयाची पथ्ये जाणून घेतील. २) विद्यार्थी ललित साहित्याचे भाषांतर करण्याची तंत्रे आत्मसात करतील. ३) विद्यार्थी प्रत्यक्ष भाषांतर करतील.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**मराठीतील भाषांतरविषयक विचार व साहित्यानुवाद प्रक्रिया**	१५
	१. वि.का.राजवाडे, विष्णुशास्त्री चिपळूणकर २. भालचंद्र नेमाडे, चंद्रकांत पाटील, निशिकांत ठकार ३. साहित्यानुवाद करतांना पाळावयाची पथ्ये ४. मूळ संहिता व अनुवाद यातील साम्यभेद	
II	**भाषांतर उपयोजन**	१५
	१. कथात्म साहित्य २. कविता ३. साहित्यकृती : 'मेघदूत' (अनुवाद-कुसुमाग्रज) ४. उपयोजन (विविध साहित्यप्रकारातील निवडक मजकुराचे प्रत्यक्ष भाषांतर करून घेणे. त्याद्वारे साहित्यिक भाषांतराचे पैलू समजावून देणे.)	
अभ्यासाचे स्त्रोत	• बापट वसंत , *तौलनिक साहित्याभ्यास* २०१४.आ.दु ,मौज प्रकाशन गृह मुंबई , • मिरजकर निशिकांत , *तौलनिक साहित्य* ,प्रतिमा प्रकाशन पुणे२०१६.आ.प्र , • काळे कल्याण, सोमण अंजली)संपा ,(*भाषांतरमीमांसा* ,पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९७. • नेमाडे भालचंद्र, *टीकास्वयंवर* ,कोल्हापूर ,द्वितीयावृत्ती ,साकेत प्रकाशन , .२००१ • .कऱ्हाडे सदा, *भाषांतर* ,मुंबई ,लोकवाङ्मयगृह, द्वितीयावृत्ती १९९८.	

- फाटक म. वि. ,ठकार रजनी ,*भाषांतर: शास्त्र की कला* ,पुणे ,वरदा प्रकाशन, १९८७.
- .सारंग विलास ,*भाषांतर आणि भाषा* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह, २०११.
- मोकाशी मधुकर ,*भाषांतर चिकित्सा,* पुणे.२०१२ ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,
- केळकर अशोक .*वैखरी* ,*भाषा आणि भाषाव्यवहार* .मुंबई ,मॅजेस्टिक प्रकाशन , .१९३८
- बापट वसंत .*तौलनिक साहित्य* ,पुणे.१९८१ ,मौज प्रकाशन गृह ,
- जहागीरदार चंद्रशेखर ,(.संपा)*तौलनिक साहित्याभ्यास ,दिशा आणि तत्त्वे :* कोल्हापूर .१९९२ ,सौरभ प्रकाशन ,
- पाटील आनंद ,*तौलनिक साहित्याभ्यास नवे सिद्धांत आणि उ :पयोजन ,* औरंगाबाद.१९९८ ,साकेत प्रकाशन ,
- देवी गणेश .*भारतीय संदर्भात तौलनिक साहित्याभ्यास* ,कोल्हापूरसौरभ , .१९९२ ,प्रकाशन
- चित्रे दिलीप . *कवितेचे भाषांतर*) ,आलोचना ,(जानेवारी १९८९ .
- चित्रे दिलीप . *कवितेचे भाषांतर*) ,नवभारत ,(एप्रिल १९८३.
- सारंग विलास ,*भाषांतर काही प्रश्न* .१९७४सप्टेंबर (थासत्यक)
- *साहित्यसूची*) ,भाषातंर विशेषांक .१९८९दिवाळी
- बांगर अनिल .*अनुवाद ,स्वरूप आणि व्याप्ती ,संकल्पना :* लातूरअरुणा , .२०१७ ,प्रकाशन
- तिवारी भोलानाथ .*अनुवाद प्रक्रिया* ,लातूर.२०१७ ,अरुणा प्रकाशन ,

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSE- 525 A साहित्यप्रकारांची संकल्पना-II
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) चरित्र या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप व महत्त्व समजावून सांगणे. २) आत्मचरित्र या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे. ३) ललित गद्य या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप व वेगळेपण समजावून सांगणे. ४) प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप व वेगळेपण याचा परिचय करून देणे.
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना चरित्र हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना आत्मचरित्र हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना ललित गद्य हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल. ४) विद्यार्थ्यांना प्रवासवर्णन हा साहित्यप्रकार सर्वांगाने समजून घेता येईल .

घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	**चरित्र : संकल्पना व स्वरूप** १ चरित्र : संकल्पना व स्वरूप २ चरित्र वाङ्मयाचे घटक ३ चरित्राचे प्रकार ४ आकृतीबंध व वेगळेपण	१५
II	**आत्मचरित्र : संकल्पना व स्वरूप** १ आत्मचरित्र : संकल्पना व स्वरूप २ आत्मचरित्र वाङ्मयप्रकाराचे घटक ३ आत्मचरित्राचे प्रकार ४ आकृतीबंध व वेगळेपण	१५
III	**ललित गद्य : संकल्पना व स्वरूप** १ ललित गद्य : रचनाबंध व स्वरूप २ ललित गद्याचे घटक ३ ललित गद्याचे प्रकार ४ आकृतीबंध व वेगळेपण	१५
IV	**प्रवासवर्णन : संकल्पना व स्वरूप** १ प्रवासवर्णन : संकल्पना व स्वरूप २ प्रवासवर्णनाचे प्रकार ३ प्रवासवर्णनाचे महत्त्व ४ आकृतीबंध व वेगळेपण	१५

अभ्यासाचे फलित	• भागवत श्री ,(.संपा) व रसाळ सुधीर .पु.*साहित्यप्रकारांची संकल्पना : अध्ययन आणि प्रकार* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन, १९८७. • गाडगीळ गंगाधर, *साहित्याचे मानदंड* ,मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन, १९६२. • पाटील गंगाधर, *समीक्षेची नवी रूपे*, मुंबई, मॅजेस्टिक प्रकाशन, १९८१. • गणोरकर प्रभा व इतर (संपा.) *संज्ञा संकल्पना कोश,* मुंबई, भटकळ फाउंडेशन, पुनर्मुद्रण २०१३. • राजाध्यक्ष विजया व इतर (संपा.) *समीक्षा संज्ञा कोश,* मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, २००२. • यादव आनंद, *ललित गद्याचे तात्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास* ,पुणे ,मेहता पब्लिशिंग हाउस, १९९३. • कुलकर्णी वा. ल., प्रस्तावना, *वाटचालच्या निमित्ताने*, मुंबई, मौज प्रकाशन, १९९५. • सावंत वसंत, *प्रवासवर्णन: एक वाङ्मयप्रकार*, मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, २०००. • जोशी अ.म., *चरित्र- आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास* ,नागपूर ,सुविचार प्रकाशन ,१९६५ • संत जान्हवी ,*चरित्र– आत्मचरित्र* ,कोल्हापूर ,मोघे प्रकाशन ,१९७०. • सदा क-हाडे ,*चरित्र- आत्मचरित्र* , मुंबई ,लोकवाङ्मयगृह ,१९७६ . • यादव आनंद ,*मराठी चरित्राची मूलतत्वे* ,मुंबई ,मेहता पब्लिशिंग हाउस , १९९८ . • वष्ट जयंत ,*मराठी चरित्र : रूप आणि इतिहास* ,पुणे ,पद्मगंधा प्रकाशन , २००५. • गोखले द.न ,.*चरित्रचिंतन* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह ,२०००. • हस्तक उषा ,*मराठीतील आत्मचरित्रपर लेखन* ,पुणे ,स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस ,२००६. • गोखले द.न ,.*एका चरित्राचे चरित्र* ,मुंबई ,मौज प्रकाशन गृह ,१९८५. • यादव आनंद, *आत्मचरित्र मीमांसा,* पुणे ,मेहता पब्लिशिंग हाउस.	

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-DSE- 525 B महानगरीय मराठी साहित्य
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये	१) मराठीतील महानगरीय साहित्याचा परिचय करून देणे. २) महानगरीय साहित्याची स्वरूप वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे. ३) महानगरीय मराठी साहित्याचे वेगळेपण समजावून सांगणे. ४) निवडक महानगरीय साहित्यकृतींचे स्वरूप, आशय व महत्त्व समजावून सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना ग्राम, महानगर या संकल्पना समजून घेता येतील. २) विद्यार्थ्यांना महानगरीय संस्कृती व महानगरीय साहित्याची स्वरूप-वैशिष्ट्ये व वाटचाल समजून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना या कथासंग्रहाच्या अभ्यासातून महानगरीय 'मोराची बायको'कथेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजून घेता येतील. ४) विद्यार्थ्यांना या नाटकाच्या अभ्यासातून महानगरीय 'काय डेंजर वारा सुटलाय'नाटकाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजून घेता येतील.	
घटक	**घटक विश्लेषण**	**तास**
I	**महानगर: संकल्पना व स्वरूप** १ महानगर : तात्त्विक विचार २ ग्राम, नगर व महानगर या संकल्पना ३ शहरीकरण आणि महानगरीकरणाची प्रक्रिया ४ महानगरातील समाजवास्तव	१५
II	**महानगरीय साहित्य : संकल्पना व स्वरूप** १ महानगरीय साहित्याचे स्वरूप २ महानगरीय संस्कृती व साहित्य यांचा अनुबंध ३ महानगरीय साहित्याची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ४ मराठीतील महानगरीय साहित्याची वाटचाल	१५
III	**कथा : 'मोराची बायको'-किरण येले** १ 'मोराची बायको' या संग्रहातील कथांचे स्वरूप २ 'मोराची बायको' या संग्रहातील कथांचे आशयविश्व ३ 'मोराची बायको' या संग्रहातील कथांची वैशिष्ट्ये ४ 'मोराची बायको' या संग्रहातील कथां वेगळेपण व मूल्यमापन	१५
	नाटक : 'काय डेंजर वारा सुटलाय'-जयंत पवार	

IV	१ 'काय डेंजर वारा सुटलाय' या नाटकाचे स्वरूप २ 'काय डेंजर वारा सुटलाय' या नाटकातील संवाद ३ 'काय डेंजर वारा सुटलाय' या नाटकाचा आशय ४ 'काय डेंजर वारा सुटलाय' या नाटकाची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	**१५**
अभ्यासाचे स्त्रोत	• जोशी सुधा, *कथा : संकल्पना आणि समीक्षा* मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, २००० . • शेवडे इंदुमती, *मराठी कथा : उदगम आणि विकास,* मुंबई , सोमय्या प्रकाशन, १९७३. • हातकणंगलेकर म.द., *मराठी कथा : रूप आणि परिसर* ,पुणे , सुपर्ण प्रकाशन, २००८ . • आडारकर नीरा व मेनन मीरा ,*कथा मुंबईच्या गिरणगावाची*मौज ,मुंबई , ,प्रकाशन • गायकवाड शरद व शिंदे सुनील (.संपा)*जागतिकीकरण आणि मराठी साहित्य* ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे , • कोत्तापल्ले नागनाथ ,(.संपा)*साहित्य आणि समाज* ,प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे , • जाधव रा ,.ग.*निवडक समीक्षा* ,पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे , • जाधव रा ,.ग.*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास ,२०००ते १९५० ,खंड सातवा ,* ,महाराष्ट्र साहित्य परिषद ,पुणे ,भाग दुसरा • जाधव रा ,.ग.*मराठी वाङ्मयाचा इतिहास ,२०००ते १९५० ,खंड सातवा ,* ,महाराष्ट्र साहित्य परिषद ,पुणे ,भाग तिसरा • शहा मृणालिनी आणि टिळक विद्यागौरी ,*आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता*,पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे ,	

एम.ए. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र
MAR-OJT- 526 On Job Training / Internship

एकूण तास : १२० **श्रेयांक : ४**

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये	१) विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष विविध क्षेत्रात भाषिक कौशल्यांचा उपयोग करण्याची संधी देणे. २) विद्यार्थ्यांना कौशल्य प्राप्त होण्यासाठी कामाची कार्यपद्धती समजावून सांगणे. ३) भाषिक कौशल्यांधून विद्यार्थ्यांची रोजगार क्षमता विकसित करणे. ४) विद्यार्थ्यांना या क्षेत्रातील रोजगाराच्या संधींची माहिती देणे.
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना प्रकाशन संस्थेच्या कार्यालयात प्रत्यक्ष कामाचा अनुभव घेता येईल. २) विद्यार्थ्यांना वर्तमानपत्राच्या कार्यालयात मुद्रितशोधन, मजकूर लेखन या कामाचा प्रत्यक्ष अनुभव घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना शालेय अध्यापन तंत्रांचा परिचय करून घेता येईल. (भाषेच्या संदर्भातील) ४) विविध कार्यालयात वापरल्या मराठी भाषेचा परिचय होईल.
	Internship विविध व्यावसायिक क्षेत्रातील भाषिक कामकाजाचा प्रत्यक्ष अनुभव त्या-त्या क्षेत्रातील तंत्रासंह घेता येईल. अशा कामकाजामध्ये भाषिक कौशल्ये आत्मसात करून विद्यार्थी निपुण होतील. या माध्यमातून त्यांना भविष्यात रोजगाराच्या संधी मिळतील. **On the job training** विद्यार्थ्यांच्या भाषिक क्षमता विकसित होतील अशा प्रकाशन संस्था, वृत्तपत्र कार्यालये, विविध शाळा, एफ. एम. रेडिओ केंद्रे, विविध आस्थापनांमध्ये आवश्यक भाषिक कामे विद्यार्थ्यांना करता येतील. यात मजकूर लेखन, संभाषण, मुद्रितशोधन, संहितालेखन, संवादलेखन करता येईल.